

GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW

GMINY CELESTYNÓW

opracowała Marta Kruczyńska, listopad 2012

1. Podstawa prawna opracowania

Podstawę prawną opracowania stanowią:

- art. 22 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z dnia 17 września 2003 r. z późn. zm.), według którego wójt prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków

- art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 5 maja 2010 Nr 75 poz. 474), który nakłada na wójta (burmistrza, prezydenta miasta) obowiązek założenia gminnej ewidencji zabytków, w terminie 2 lat od dnia przekazania przez wojewódzkiego konserwatora zabytków wykazu zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru, wykazu innych zabytków nieruchomych znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz zabytków nieruchomych wyznaczonych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji zabytków

- § 17 Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2011 r., Nr 113, poz. 661), który określa warunki, jakim powinna odpowiadać karta adresowa zabytku w sposób następujący:

§ 17. 1. Karta adresowa zabytku nieruchomego zawiera następujące rubryki:

- 1) nazwa;
- 2) czas powstania;
- 3) miejscowość;
- 4) adres;
- 5) przynależność administracyjna;
- 6) formy ochrony;
- 7) opracowanie karty adresowej;
- 8) fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym.

2. Wzór karty adresowej zabytku nieruchomego określa załącznik nr 6 do rozporządzenia.

§ 18. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) włącza kartę adresową zabytku nieruchomego do gminnej ewidencji zabytków po sprawdzeniu, czy dane zawarte w karcie adresowej są wyczerpujące i zgodne ze stanem faktycznym.

2. Podstawa formalna opracowania

Podstawą formalną opracowania jest umowa o dzieło nr 10/20012, zawarta w dniu 09.11.2012 pomiędzy Stefanem Traczykiem – Wójtem gminy Celestynów a Martą Kruczyńską, na wykonanie dzieła w postaci: gminnej ewidencji zabytków nieruchomości na terenie gminy Celestynów.

3. Metodologia

Niniejsze opracowanie wykonane zostało zgodnie z umową i zawiera:

1. Podstawa prawna opracowania
2. Podstawa formalna opracowania
3. Metodologia
- 4A. Wykaz zabytków nieruchomości
- 4B. Wykaz stanowisk archeologicznych wg AZP
5. Bibliografia i wykaz akt archiwalnych
6. Mapę z zaznaczeniem obiektów w rejestrze zabytków, granic obszarów wpisanych do rejestru zabytków, obiektów w gminnej ewidencji zabytków oraz stanowisk archeologicznych. Mapę wykonano na bazie podkładów pozyskanych w Centralnym Ośrodku Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Warszawie, w skali 1:20 000 (na bazie map 1:25 000).
7. Katalog kart adresowych zabytków

Opracowanie zostało wykonane w 1 egzemplarzu oraz w wersji elektronicznej dla Urzędu Gminy w Celestynowie i Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, celem ostatecznego uzgodnienia gminnej ewidencji zabytków.

Karta adresowa jest wykonana wg wzoru określonego w załączniku nr 6 do Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2011 r., Nr 113, poz. 661) i zawiera następujące informacje n/t obiektu:

- o nazwa;
- o czas powstania;
- o miejscowość;
- o adres;
- o przynależność administracyjna;
- o formy ochrony;
- o pracowanie karty adresowej
- o fotografie obiektu albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym (ze względu na załącznik w postaci mapy zrezygnowano z umieszczania przy fotografii opisu wskazującego orientację;

Ponadto na drugiej stronie karty ewidencyjnej zabytków architektury umieszczono dodatkowe zdjęcia oraz krótki opis obiektu.

Kwalifikowanie obiektów do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków oparto na następujących kryteriach, podyktowanych zapisami art. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie dóbr zabytków i opiece nad zabytkami:

- data powstania (kwalifikowano dzieła architektoniczne epok zamkniętych)
- wartości artystyczne: rozumiane jako wartości przestrzenne będące owocem twórczości architektonicznej i urbanistycznej oraz wszelkie wartości estetyczne oddziałujące emocjonalnie, czyli cechy plastyczne, stylistyczne, dekoracyjne ale też funkcjonalne, konstrukcyjne, materiałowe, oraz sytuacyjne (urbanistyczne/krajobrazowe);
- wartości historyczne
- wartości naukowe, czyli wynikające z siły dowodowej zabytku jako dokumentu minionej epoki;
- stan zachowania – kwalifikowano obiekty stosunkowo najmniej przekształcone, o możliwie nie zmienionej formie architektonicznej. Nie uwzględniono budynków, które uległy znacznym przekształceniom (nadbudowy i rozbudowy zmieniające pierwotną stylistykę, modyfikacja wyglądu elewacji poprzez zmianę wykrojów i rytmów otworów okiennych i drzwiowych, zmianę wykończenia elewacji na niezgodny z oryginalnym charakterem), ponieważ tego typu zmiany powodują utratę wartości zabytkowych.

W ramach niniejszego opracowania dokonano weryfikacji Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków nadesłanej przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie pismem z dnia 25.10.2010 r nr DP4165-13/10. Wskazano na niej do wykreślenia obiekty nieistniejące, w stanie ruiny, śmierci technicznej oraz obiekty nie posiadające wartości historycznej, artystycznej oraz naukowej w rozumieniu przytoczonej wyżej ustawy. Ich listę przedstawiono poniżej.

W ramach badań w terenie odkryto również 2 dodatkowe obiekty o wartościach zabytkowych, które nie znalazły się w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. Autorka opracowania wykonała dla nich karty adresowe. Włączenie ich do gminnej ewidencji zabytków zależy od decyzji Wójta gminy. Są to:

1. Lasek 7, willa Katelbachów, lata 30-te XX w.
2. Celestynów, ul. Otwocka, kościół parafialny

Opracowanie zostało wykonane na podstawie szczegółowych badań w terenie, dokumentacji zawartej w archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie oraz dostępnej bibliografii.

4A. Zabytki budownictwa i architektury (nieruchome)

W wyniku weryfikacji obiektów w terenie oraz badań archiwalnych, zakwalifikowano następujące obiekty do umieszczenia w gminnej ewidencji zabytków:

L.p.	MIEJSCOWOŚĆ	ADRES	OBIEKT	REJESTR ZABYTEKÓW	WOJEWÓDZKA EWID. ZABYTEKÓW
1.	Celestynów	ul. św. Kazimierza 16	willa z zielenią leśną	1210 z 1983-10-06	+
2.	Celestynów	ul. Otwocka 4	park		+
3.	Celestynów	ul. Otwocka 18	park dworski	1416 z 1990-03-28	+
4.	Celestynów	ul. Otwocka 18	dwór	1416 z 1990-03-28	+
5.	Celestynów	ul. Otwocka	kościół parafialny		
6.	Celestynów	ul. Otwocka	cmentarz parafialny		+
7.	Celestynów	ul. Kolejowa	dworzec kolejowy		+
8.	Lasek	nr 7	park przy willi Katelbachów		+
9.	Lasek	nr 7	willa Katelbachów		

4B. Zabytki archeologiczne

Niniejszy podrozdział został opracowany na podstawie wyników badań prowadzonych przez S. Woydę w 1989 i 1990 r. Pełna dokumentacja wyników badań (karty AZP i sprawozdania) dostępna jest w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Warszawie oraz w Narodowym Instytucie Dziedzictwa w Warszawie.

NR AZP	POWIAT	GMINA	MIEJSCOWOŚĆ	TYP STANOWISKA I CHRONOLOGIA
59-69/51	otwocki	Celestynów	Pogorzel	osadnictwo (wczesny brąz)
59-70/2	otwocki	Celestynów	Ostrów	ślady osadnictwa (epoka brązu)
59-70/59	otwocki	Celestynów	Ostrów	ślady osadnictwa (neolit)
59-70/60	otwocki	Celestynów	Ostrów	cmentarzysko (późny okres wpływów rzymskich)
59-70/61	otwocki	Celestynów	Ostrów	ślady osadnictwa (okres wczesnośredniowieczny)
60-69/41	otwocki	Celestynów	Dąbrówka	osada (średniowiecze), ślady osadnictwa (starożytność)
60-69/42	otwocki	Celestynów	Dąbrówka	ślad osadnictwa
60-69/44	otwocki	Celestynów	Dąbrówka	osada

60-70/1	otwocki	Celestynów	Glina	śląd osadnictwa
60-70/2	otwocki	Celestynów	Glina	ślady osadnictwa (neolit, wczesna epoka brązu)
60-70/3	otwocki	Celestynów	Celestynów	śląd osadnictwa (starożytność)
61-69/47	otwocki	Celestynów	Podbiel	śląd osadnictwa (starożytność)
61-69/48	otwocki	Celestynów	Podbiel	ślady osadnictwa (okres halsztacki/okres lateński), osada? (epoka brązu/okres halsztacki)
61-69/49	otwocki	Celestynów	Podbiel	osada (okres halsztacki), ślady osadnictwa (neolit, wczesna epoka brązu)
61-69/50	otwocki	Celestynów	Podbiel	śląd osadnictwa (neolit, wczesna epoka brązu)
61-69/51	otwocki	Celestynów	Podbiel	śląd osadnictwa (neolit)
61-69/67	otwocki	Celestynów	Podbiel	obozowisko (epoka kamienia) "Całowanie"
61-69/94	otwocki	Celestynów	Tabor	osada (okres halsztacki/okres lateński)
61-70/1	otwocki	Celestynów	Podbiel	śląd osadnictwa (wczesna epoka brązu)
61-70/10	otwocki	Celestynów	Regut	śląd osadnictwa (paleolit)
61-70/11	otwocki	Celestynów	Regut	śląd osadnictwa (wczesne średniowiecze)
61-70/12	otwocki	Celestynów	Regut	śląd osadnictwa (okres wpływów rzymskich)
61-70/13	otwocki	Celestynów	Regut	śląd osadnictwa (epoka brązu)
61-70/14	otwocki	Celestynów	Regut	śląd osadnictwa
61-70/15	otwocki	Celestynów	Regut	cmentarzysko
61-70/2	otwocki	Celestynów	Podbiel	śląd osadnictwa (paleolit, mezolit, neolit, wczesna epoka brązu)
61-70/3	otwocki	Celestynów	Regut	osada (wczesna epoka brązu)
61-70/4	otwocki	Celestynów	Regut	osada (środkowy i późny okres wpływów rzymskich), ślady osadnictwa (okres halsztacki, okres lateński oraz późne średniowiecze)
61-70/5	otwocki	Celestynów	Regut	śląd osadnictwa (okres wpływów rzymskich)
61-70/6	otwocki	Celestynów	Regut	śląd osadnictwa (starożytność - wczesna epoka brązu)
61-70/7	otwocki	Celestynów	Podbiel	śląd osadnictwa (neolit, okres wpływów rzymskich)
61-70/8	otwocki	Celestynów	Regut	znalezisko (wczesna epoka brązu, okres halsztacki)
61-70/9	otwocki	Celestynów	Regut	znalezisko (neolit)
61-71/1	otwocki	Celestynów	Zabieźki	ślady osadnictwa (mezolit, neolit, wczesna epoka brązu, starożytność, okres wczesnośredniowieczny, średniowieczny)

5. Bibliografia i wykaz akt archiwalnych

BIBLIOGRAFIA:

- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa, nakł. Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, 1880-1914
- P. Libicki, M. Libicki, Dwory i pałace wiejskie na Mazowszu, Poznań 2009

AKTA ARCHIWALNE:

- Karta cmentarza parafialnego w Celestynowie, oprac. A. Rutkowski, W. Tchórzewski, 1984, archiwum MWKZ
- Karta ewidencyjna zabytku architektury (dwór przy ul. Otwockiej 18 w Celestynowie), aut. B. Kobielski, D. Mączyński, 1998, archiwum MWKZ
- Katalog parków województwa warszawskiego, Park przy dawnym dworku Radzińskich w Celestynowie, ul. Otwocka 18, oprac. Z. Piekarska, Z. Ziemińska-Sznee, Warszawa 1990, archiwum MWKZ
- Karta ewidencyjna zabytku architektury (dom mieszkalny w Celestynowie, ul. Świerczewskiego 4), oprac. K. Guttmejer, 1992, archiwum MWKZ
- Ewidencja parku przy dawnej willi Katelbachów, oprac. A. Cygan, K. Rupiewicz, Warszawa 1987, archiwum MWKZ